

Gudaktighetens stora hemlighet

Erkänt stor är gudaktighetens hemlighet: Gud, som har blivit uppenbar i köttet

1 Tim. 3:16

De flesta människor anse salighetsvägen för en mycket lätt förstådd väg, frukta icke, att de kunna varda bedragna och taga miste om den, utan mena: Nog känner jag den, det fordras mig blott flit och kraft att vandra den. Men detta är en förblindelse. Då skriften betygar, att »*den rättfärdige* blir med nöd frälst», att »*den porten är trång* och *den vägen är smal*, som drager till livet», så ligger verkligen svårigheten och faran icke uti brist på krafter, utan uti misstag om vägen, uti det falska hjärtats eller »*syndens bedrägeri*» (Heb. 3:13), uti »*djävulens ränker*» (Ef. 6:11), uti »*ormens svek och illfundighet*» (2 Kor. 11:3). Ty märk: ingen människa kan med makt och våld tvingas ifrån salighetsvägen, utan det är endast med list och lögn, som djävulen strider och övervinner. Människans kraft *anlitas icke* i denna strid, emedan den alldeles icke förslår, utan Gud skänker av sin kraft så mycket, som behöves, blott människan emottager den. Men djävulen tjsar, narrar och besviker henne, såsom vi se av det första syndafallet och alla syndafall sedan, att aldrig djävulen har tvungit, utan narrat människor i faror, varför skriften talar om hans »*snaror*», »*nät*», »*ränker*», vilket allt tyder på bedrägeri, list och lögn.

Korteligen: Gud har icke ställt frälsningen på våra krafter eller vårt förstånd, ty de äro bägge i andliga ting förlorade, utan på hans ords hörande, hans Andes anlitage. Härav kommer, att i alla tider de eländigaste syndaslavar och de inskränktaste fattningsgåvor hava kunnat få tillräckligt ljus och krafter att intaga Guds rike; ja, att »*himmelens och jordens Herre har dolt detta för visa och kloka och uppenbarat det för enfaldiga*»; att icke det som var starkt och ädelt och något, utan det som var svagt och oädelt och föraktat och intet, det har gjort våld på Guds rike och ryckt det till sig, vilket nog snart bevisar, att det icke är dina krafter som felas dig, då du icke vandrar den heliga vägen, att det icke är på människans krafter det beror att kunna vandra den, utan hemligheten är denna: Det som var svagt och oädelt och intet, det kunde vad aldrig det starka och höga någonsin kunnat, nämligen ödmjukt höra till, huru Herrens mun talar, och bedja om Anden.

Redan av det anförda kunna vi se, med huru mycket skäl aposteln Paulus säger: »Erkänt stor är gudaktighetens hemlighet.» Men detta skall framstå ännu tydligare genom exempel. Det finnes ett förhållande i kristenheten, som är så betänkligt, så fruktansvärt och, tyvärr, så ofta i verk och sak bekräftat, att det borde med änglabasun, som satte bergens grundvalar i bävan, utropas för kristna, och det skulle likväl aldrig med tillräckligt allvar behjärtas. Detta är, vad Luther överklagar, att *vad helst Herren låter predika, så missbrukas det till fördärv. Predikas lagen och goda gärningar, då faller folket på egenrättfärdighet, trældom eller skrymteri och förtrampar testamentets blod; predikas tron och den fria oförskyllda nåden, då föraktar folket goda gärningar och slår sig på köttlig frihet.* Och likväl, vad annat och vad mer än lag och evangelium skall man predika? Men få äro de, som finna den smala vägen, vilken löper mellan dessa stora faror; få äro de, som icke avvika antingen på den högra sidan eller på den vänstra (Jes. 30: 21).

På högra sidan om vägen, egenrättfärdighetssidan, finna vi icke blott den grova självberömmelsen och inbillningen om gärningarnas förtjänst inför Gud, utan, vad som är en ömmare omständighet, på egenrättfärdighetens avväg finna vi ock mången väckt och redlig själ, som på fullt allvar själv bestrider alla gärningars förtjänst inför Gud. »Men se, så och så måste man bliva och vara», säger han, »för att få tillägna sig nåden i Kristus, nämligen så och så måste man känna och begråta synden, övervinna och avlägga synden, bedja och älska Gud» m.m., varmed han förråder, att han själv ligger fängslad i samma egenrättfärdighetens nät, ehuru så förfinat, att han icke märker det. Ty det är icke de yttre gärningarna, utan de inre, icke händernas och tungans, utan hjärtats, tankarnas och begärelsernas halt och värde, som han nu väger på självprövningens guldväg. Och allt efter som dessa inre förhållanden befinnas bättre eller sämre, därefter tillmäter han sig nåd och värdighet inför Gud. »Vad höra vi? Skall då icke människan pröva sig själv och varda invärtes gudaktig för att hava del i Kristi förtjänst?» Vi svara: Skall hon icke även utvärtes, med hand och tunga, göra goda gärningar? Förstå därför, det var icke åt dessa blomster, utan åt de under dem krypande ormen, vi syftade

hugget; det är icke de goda gärningarna och den inre fromheten, i bättring, bön, självprövning m.m. som vi angripa, utan denna förtroligt hemliga röst, som säger: »Så mycket och så länge, som du är from, är du ock benådad – för Kristi förtjänst!» – ty detta är endast en annan gestalt av samma egenrättfärdighet, som du själv ogillar, nämligen att tillmäta sig nåd efter gärningarnas förtjänst, vilket är att trampa under fötterna Guds Sons utgjutna blod och alla evangelii vittnesbörd, sådana som detta: »Den som icke håller sig till gärningar, utan tror på den, som gör den ogudaktige rättfärdig, honom tillräknas hans tro till rättfärdighet» (Rom. 4:5).

På den smala vägens vänstra sida, där man *förvänder nåden till lösaktighet*, finna vi även två gestalter eller former av en och samma sak. De av grövre slaget äro de, som säga uti sitt hjärta: »Eftersom nåden överflödade ännu mer, där synden överflödade, så vill jag leva fritt, såsom mitt hjärta lyster. Det beror blott på nåd, de största syndare hava ju fått nåd» o. s. v.

Dessa, som uppsåtligen synda på nåden och göra den till ett hyende under säkerhet och ogudaktighet, äro visserligen icke desamma, som hava liv och fröjd i den nåd, de åberopa, utan de äro förstockade Judas Iskariots bröder, som förråda Människosonen med kyssande, med beröm av nåden; ja, de äro vida längre från sanningen i Kristus Jesus än de förutnämnda på egenrättfärdighetssidan, vilka under tiden kunna vara helt nära Guds rike. Och likväl, likasom en rättsinnig och troende kristen icke är fri från all egenrättfärdighet, utan dagligen hör dess röst i sitt hjärta och strider däremot, så är han icke heller fri från faran för detta allra förskräckligaste missbruk av nåden, nämligen att vända den till lösaktighet.

Detta händer honom därigenom, att han i den dagliga vandeln är vårdslös och försumlig uti helgelsens övning, utan vaksamhet och strid mot det onda, vilket i synnerhet sker, då den nåd, han beprisar, mera lyser i förståndet, än värmer hjärtat, varför det snarare är *brist* än *överflöd* på nådens och Frälsarens åskådande, som föder av sig denna försummelse i helgelsen. Men om då ordet bestraffar hans vandeln, ligger det helt nära, att han reser sig däremot och åberopar, vad visserligen är sant, att vi både *äro* och *förbliva* rättfärdiga av idel nåd i Kristus utan gärningars förtjänst.

Har han ett sant nådens liv, då lär han väl icke *besluta* att på denna grund leva fritt och okristligt; men det sker honom genom syndens bedrägeri, genom sömnaktighet och tröghet och i synnerhet i *frestelsestunder* då den gamle ormen på det sätt, varpå han förförde våra första föräldrar, säger i hans hjärta: Icke är det så farligt att vika från Guds bud, ty Gud är oändlig i nåd. »Icke skolen I dö. I skolen blott bliva visare och lära känna vad ont och gott är.» Du måste ju likväl hava nåd för allt; och den nåden skall bliva dig dyrbarare genom förökad syndakänsla. Den nyttan har du av själva synden o. s. v.

Detta är »den onda stunden» och »djävulens ränker». Den, som här övervinnes och börjar följa sina lustar och *leva* i uppsåtlig synd, förvänder nåden till lösaktighet; och »när synden blivit fullbordad, föder hon död». Det är förbi med den själen, om hon icke genom Guds synnerliga nåd upphjälpes såsom vi se av våra första föräldrars fall, av Judas Iskariots m. fl. Men härom snart mera.

Den finare och doldare arten av nådens missbruk till lösaktighet är den, varigenom en människa är oklanderlig uti all kristendomens bevisning, ja, kanske en bland bröderna utmärkt kristen, som vet att *tala* både om bättring och tro, om nåden och helgelsen, och dessutom *lever* i enlighet med sin bekännelse och med kristliga plägseder, så att hon med skäl räknas för rättsinnig av människor, vilka blott se det för ögonen är.

Men under allt detta finnes i hennes dolda, tysta inre en viktig brist, nämligen den på erfarenhet av andligt liv, så att hon t. ex. icke igenkänner den Herrens fruktans Ande, som är utmärkande för levande kristna och ytrar sig uti misstankar mot sig själv, rädsla att bedraga sig, missnöje och bedrövelse över sitt inre onda, vilket allt är lagens verk i varje sann kristen.

I följd därav erfar hon icke heller den vederkvickelse och ro, som Jesus giver de arbetande och betungade; hon smakar aldrig det över ett begånget fel bedrövade barnets fördubblade hugsvalelse vid förlåtelsens undfående;

hon har aldrig den barnsliga glädjen i evangelium, som till hennes förundran lyser ur de enfaldiga, men rättroende barnens ögon och utmärker liv. Men se, hon läser likväl i den heliga skrift om alla dessa livstecken, dessa Andens frukter, såsom utmärkande sant liv, och likväl, ehuru hon själv saknar dem, fortfar hon att tro det bästa om sig, låter icke de tecken, som själva skriften uppgivit, varna sig, utan tror mer på sig själv än på dessa och förblir lugn - detta må man väl kalla att förvända nåden till lösaktighet.

Att icke uti egen erfarenhet igenkänna de beskrivningar på ett sant nådeliv, som Guds Ande i skriften givit oss, och likväl fortfarande förbliva lugn, menande, att den stora, rika nåden skall övertäcka även den bristen, det är att på ett om än finare och doldare, men lika olyckligt sätt förvända nåden till lösaktighet som att under nådens täckmantel framleva i grova köttets gärningar. Det är icke fråga om att icke nåden är så stor, att det kunde allt förlåtas, men saken är denna: *Ditt hjärta är icke rätt inför Gud*, du lever i en dold andlig död. Det är denna finare art av nådens missbruk till lösaktighet, som Jesus på ett så häpnadsväckande sätt omtalar i Uppb. 3:1: »Skriv till ängeln för församlingen i Sardes: Detta säger den, som har Guds sju andar och de sju stjärnorna: *Jag känner dina gärningar, att du har namnet, att du lever, och du är död.*»

Märk: »du har *namnet, att du lever*», du för en sådan bekännelse och vandel, att du anses och hälsas för en av de levande kristna; du är icke av världen, vilken icke har namnet att leva, utan du tillhör de levande kristnas hop; men - du är *död*. Samma fördolda död omtalar Jesus i Matt. 25:1-12, i liknelsen om de tio jungfrurna, av vilka fem voro visa och fem fåvitska. Märk: dessa *tio* voro i allt synbart helt lika, de voro alla jungfrur, d. ä. avskilda från världen och från besmittelse med laster; de hade alla sina lampor, gingo alla ut att möta brudgummen, och ingen anade någon viktig brist.

Så skildrar Herren Jesus här ett själstillstånd! Men därinne i lampan, där var bristen, en så betydande brist, att de blevo utestängda för evigt från bröllopet; de hade ingen olja, det tog icke eld, det brann icke, det var dött. Hade de olyckliga jungfrurna förmodat sådant, för visso hade de förut provat sina lampors inre.

Även för detta nådens dolda missbruk till lösaktighet är en rättsinnig kristen i fara, om han förlorar »Herrens fruktans Ande», så att han *upphör att undersöka* sin tros inre liv och kraft, tjusad och nöjd genom kunskap och sken, belåten med, att det finnes tillgång på nåd i Guds hjärta, liknöjd, om han har nådens liv i eget hjärta - ja, om han börjar bliva nöjd med sig själv, förlorar känslan av synd och strid invärtes och har alltid lätt för att tro. Härtill kan han lätt komma, då han varseblivit faran av den motsatta sidan, nämligen att göra detta inre liv, nåden i det egna hjärtat till grunden för sin tro och tröst, genom den förfinade egenrättfärdighetens villfarelse, att man icke får fly till Kristi förtjänst, förrän man har nådens verk och liv i sitt hjärta - när han lärt förstå denna villfarelse, då kan han lätt övergå till den motsatta, nämligen att i köttlig säkerhet förakta apostelns förmaning: *Pröva er själva, om ni är i tron.*

Men den hemliga död och köld, som medför *evig* död, är den, att du *icke* så mycket känner din köld och ogudaktighet, att du därav drivs att verkligen fly till Kristus, utan du nalkas honom blott med munnen och hedrar honom med läpparna och med en stark död tro, som icke har uti sig någon hjärtats hunger och törst efter honom, ingen glädje uti honom. Av allt detta kunna vi märka, att vägen är smal och gudaktighetens hemlighet stor.

Frågar nu någon: Huru skall då ett människobarn i en så bekymmersam ställning, omgivet av så många dolda faror, försäkra sig om saligheten? Vad är konsten och hemligheten att uppnå och behålla gudaktighetens och frälsningens smala väg? Säg mig gudaktighetens hemlighet - så svarar aposteln: *Gud har blivit uppenbar i köttet*. Detta är hemligheten. Vill du bliva rätt gudaktig, måste du lära, vad det innebär, att Gud har blivit uppenbar i köttet. Vill du i alla dina livsdagar förbliva på gudaktighetens smala väg och varken vika till den högra sidan eller den vänstra, så håll alltid för dina ögon, att Gud har blivit uppenbar i köttet.

Det är sant, aposteln torde med orden »gudaktighetens hemlighet» hava menat *gudaktighetslärans*, den kristna religionens hemlighet eller mest hemlighetsfulla artikel; men det är just vad som nu med Guds bistånd skall ådagaläggas, nämligen att denna hemlighet även är hemligheten *att bliva gudaktig* samt att *förbliva* uti

gudaktigheten. Detta ska vi finna, om vi först betänka, *vad* gudaktigheten egentligen är; för det andra, *huru den uppkommer och bibehålles*.

Likasom ogudaktighet icke är detsamma som lastbarhet och ett grovt syndigt leverne, utan mången, som strängt vinnlägger sig om lagbudens efterlevnad, likväl kan vara mycket ogudaktig, så är ock gudaktighet icke detsamma som from yttre vandel eller Guds buds efterlevnad, vilket hos vissa människor endast utgör gudaktighetens *yttringar*; utan gudaktighet är: ett hjärta och sinne, som har Gud uti sig, så att Gud är dess liv och anda, Gud dess lust och glädje, Gud dess kärlek och fruktan, ja, Gud är dess allt.

Sådant är det sinne och hjärta, som, pånyttfött av Guds Ande, med kärlek och lust gör hans vilja utan att därmed söka hans nåd, vilken det redan har och vet sig hava; som inför honom begråter sina synder, även då det icke fruktar hans vrede. Gudaktighet motsvaras närmast av det goda barnets förhållande till de hulda föräldrarna - i motsats mot trälens, den tvungna, missnöjda, ovilliga, skygga trälens sinnelag mot sin herre, sin drivare och sitt ok. Mången vill för Guds buds och hots skull hellre göra vad som kräves och försaka vad som förbjudes, än förlika sig med Gud, bedja om förlåtelse och hålla förtroligt och vänligt umgänge med honom.

Liksom om det icke vore någon lycka att umgås med Gud, så går den arma människan missnöjd och fjärran från sin Fader, likt ett styvsinnat barn, som efter illa upptagen aga går elakt och bittert bort och säger i sitt hjärta: Nog skall jag *göra* vad jag bör, men en glad blick skall man icke avtvinga mig. Se, detta är ogudaktighet.

En annan åter vill ordentligen omvända sig till Herren, men därtill hör, att han skall bättra sig av alla synder och i allt göra Guds vilja. När nu av budordet synden får liv och verkar all begärelse, och dess försakande blir svårt, så bliva honom Guds bud svåra, Guds vilja blir hans plågoande och han hyser hemligt missnöje med Gud och hans bud. Se, detta är ogudaktighet. Därav kommer, att alla de, som hålla sig till lagens gärningar, äro ogudaktiga. Endast den är gudaktig, som ser med glad och vänlig blick på sin Gud, talar av hjärtat förtroliga och goda ord med honom, älskar hans vilja och hans tuktan och är angelägen om hans vänskap.

Men huru *erhåller* jag nu detta goda barnasinne emot Gud, denna kärlek och gudaktighet? Det sker endast därigenom, att Gud först får bevisa dig en tjänst och välgärning, som omfattar hela ditt väsende och hela din välfärd, får bevisa dig en kärlek, som helt smälter och intager ditt hjärta, vilket på samma gång genom Anden blir förvandlat eller pånyttfött. Detta åter sker endast därigenom, att *Gud har blivit uppenbar i köttet*, har borttagit din synd, din vanära, din dom och död och återskaffat dig rättfärdigheten, nåden, äran och saligheten, samt att detta nu blott mottages med verklig tro, vilken gläder, livar och pånyttföder ditt hjärta. Då behöver du icke tvinga dig att älska, lyda och tjäna Gud, utan det blir din lust, ditt behov, din nya natur. Såsom Luther säger: »Det är så omöjligt, att tron skulle vara utan kärlek, som att eld skulle vara utan värme.»

Huru *uppkommer* då denna tro, som *gläder, smälter och pånyttföder hjärtat*? Världen är ju full av tro, men en tro, som ingenting verkar. Många tusende tro efter sin fulla övertygelse trosartiklarna; men huru få äro icke de, som hava någon *glädje* i Gud, hava den här tecknade gudaktigheten! Vad är här felet? Felet är då, att de, som tro, känna ingen syndanöd, och då ger tron intet liv, ingen kärlek; de åter, som känna syndanöden, tro icke verkligen, och då ger syndakänslan ingen gudaktighet. Mot bägge dessa andliga dödsorsaker, *säkerhet* och *otro*, skulle Guds uppenbarelse i köttet vara den kraftigaste predikan.

Lagen, det egentliga väckelsemedlet, går dig måhända som ett lätt väder genom öronen och tankarna, och du förblir i din säkerhet, fastän du i dess heliga bud läser ditt skuldregister, i dess hot din dödsdom; men om det bleve dig givet att en gång märka, vad det innebär, att Gud för dina synder låter sin Son bliva människa, över trettio år för din skull träla på jorden, kämpa, svettas, gisslas, blöda och på korset dö under starkt rop för syndens skull, så skulle du »därav lätt hämta, att man må med synd ej skämta». Visserligen framlyste Guds brinnande nit om sina bud, Guds heliga vrede över synden, uti Sinais blixtar, moln och donder, men allra förskräckligast framlyste det, då han låter sin Son bliva ett människobarn, kvida, ängslas, svettas blod, gråta, ropa, blekna och dö på Golgata; ty du kan väl överräkna, »när detta skett med det färska trädet, vad skall då

ske med det torra»?

Här tillkommer nu ännu en omständighet. Du tänker kanske ofta på den mänskliga svagheten, det ärvda och icke självådragna fördärvet, och menar: »Gud är ju helig och rättvis, han ser, att vi av naturen äro svaga, och skall därför icke räkna så noga med oss.» Till sådan ursäkt kunde du hava haft någon grund, om Guds frälsningsanstalter varit ogjorda; men nu, nu är denna ursäkt dig berövad. Vakta dig, vakta dig! *Gud har blivit uppenbar i köttet, rättfärdigad i Anden, sedd av änglarna, predikad bland hedningarna, trodd i världen, upptagen i härligheten.* Då är det för sent att tala om svaghet! Du har ingen ursäkt, ty Guds uppenbarelse i köttet kan rikligen bota syndafallets följder. Icke behöver du förtappas för din svaghet och ditt ärvda fördärv; nog finnes det tillräckliga medel mot dessa; nog äro dina skulder borttagna, nog är Gud försonad, nog är lagen för dig fullgjord och din barnarätt återvunnen; nog är Anden sänd och i honom tillräcklig kraft dig given i din svaghet; nog har Kristus »blivit predikad bland hedningarna» av en stor evangelisters skara, så att du ej kan förebära någon okunnighet; samt »trodd i världen» med en tro, som frälste de svagaste och mest fördärvade syndaslavar. Samma frälsning står dig öppen, du har ingen ursäkt.

Kristus har ock blivit »upptagen i härligheten», där han såsom konung med sin Ande kallar, drager och hjälper dig i all svaghet, i alla strider, där han såsom försvarare och medlare håller dig skadeslös för alla vidlådande brister och synder. Var är nu din ursäkt i svagheten och det ärvda fördärvet? Icke behöver någon för dessa bliva fördömd, utan endast för egen motsträvighet, ohörsamhet och förakt för Guds nåd, hans röst, hans vilja och hans tillbudna hjälp. Sådant menade Jesus, då han själv sade: *Hade jag icke kommit och talat till dem, så hade de icke synd, men nu hava de ingen ursäkt för sin synd* (Joh. 15:22). När nu Gud har blivit uppenbar i köttet, har blivit ett människobarn såsom vi, för att locka oss till sig - blivit vår försonare, som borttagit alla synder, sänder oss Anden att återkalla, omvända och heliggöra oss - och människan *föraktar* allt detta, d. ä. hörer, läser, sjunger, talar och förstår både lag och evangelium, Guds vilja och Guds kärlek, känner ock hans klappande på hjärtat, hans kallelse till nåden, men allt detta oaktat självvilligt blir kvar i sina lustar, blir borta i världen, i obotfärdighet och synd, då måste hon väl själv medgiva, att det är ganska rimligt, att hon förkastas till det nedersta helvetet; rättvist vad domaren skall säga: »Gån bort ifrån mig, I förbannade! Jag har under mitt köttis dagar offrat starkt rop och tårar, ja blod och liv för eder; se här mina sår, mina händer och min sida; men I haven föraktat mig och förtrampat testamentets blod. Jag har sänt eder profeter och heliga, jag har med Andens röst klappat på edra hjärtan; men I haven icke velat komma till mig, att I mån hava liv! Nu, gån bort ifrån mig, jag känner eder icke!» Är icke denna dom så befogad, att alla heliga skola däruti instämma: O Gud, du dömer rätt, och rättvist är ditt råd? Se, så vådligt är det att hava den stora nåden nära, om man icke rätteligen mottager den till frälsning.

Såsom så starkt och begripligt uttalas i Ebreerepisteln, t. ex. uti 1 och 2 kap., där aposteln först erinrar, huru Gud, som fordom talat till fäderna genom profeterna, nu i dessa yttersta dagar talat till oss genom sin Son, vilken är hans härlighets återsken och hans väsendes avbild och har genom sig själv verkställt en rening från synderna, och ändå, fastän han var större än änglarna, dock förnedrat sig så under dem, att han »i allt blev lik bröderna» - sina bröder, människobarnen. »Då nu barnen hava samma kött och blod (så lyda orden), blev ock han desslikes därav delaktig, på det att han genom döden skulle tillintetgöra den, som hade döden i sitt våld, d. ä. djävulen, och på det att han skulle göra alla dem fria, som av fruktan för döden måste vara trälar»; och emedan »den, som helgar, och de, som bliva helgade, äro alla av en, därför skäms han ock icke att kalla dem bröder m.m. – Så talar aposteln om Guds uppenbarelse i köttet.

Men i v. 2 och 3 av 2 kap. lägger han oss på hjärtat en fråga av stort eftertryck: *Huru skola vi då kunna undfly, om vi icke hava aktat en sådan frälsning?* Och uti 10:e kap., v. 28-29, säger han: »Den som brutit Moses lag, han måste utan barmhärtighet dö på två eller tre vittnens intyg; huru mycket värre straff, menen I, skall icke då den anses förtjäna, som *har förtrampat Guds Son* och för orent aktat *förbundets blod*, genom vilket han blivit helgad, och som försmädat nådens Ande!» Och v. 26-27: »Ty om vi *självviljande* synda, sedan vi *hava fått* sanningens kunskap, så står oss intet offer åter för synder, utan en förskräcklig förbidan av dom och nit av en eld, som skall förtära *motståndarna*.»

Du som läser detta, säg mig inför Guds ansikte, om du tror, att Guds Son blivit människa, kämpat och svettats för dig, ja med starkt rop dött för dig, och om du likväl icke förstår, att det är något farligare med synden, än vad som syns och känns; om du tror, att en sådan Guds uppenbarelse i köttet icke är betänklig och vådlig för lättsinniga föraktare; om du tror, att Gud skall se med likgiltighet, huru du bemöter en sådan nåd, om du värderar eller föraktar den, d. ä. om du någonsin gläds åt densamma och av hjärtlig kärlek och tacksamhet någonsin rätt med ord och gärning prisar din Gud, eller tvärt om i alla dina livsdagar fortfar att vara kall och död för denna Guds kärlek. Är det icke rättvist, att du då räknas till hopen av de *föraktare* och *motståndare*, som elden skall förtära? Detta är den rätta väckande rösten från Guds uppenbarelse i köttet.

Men ställa vi framför oss en uppväckt själ, så återstår ännu den frågan: Huru skall hon även bli gudaktig? Ty gudaktiga äro aldrig de blott uppväckta, d. ä. sådana under bättringen arbetande och betungade själar, vilka icke ännu kommit till Kristus, som vederkvicker och giver ro, liv och Ande. Hos en sådan uppväckt själ är det onda endast upprört; ty »när budordet kom, levde synden upp och verkade i mig all begärelse» (Rom. 7). Här är nu den punkt, där människan själv känner det hemliga i hemligheten. Det är t. ex. en människa, som efter långvarigt, oroligt sökande efter gudaktighet ännu icke funnit den hos sig, sådan den är beskriven i ordet, som där skådar, huru de pånyttfödda hava frid med Gud samt nya hjärtan och krafter till syndens dödande, till en rätt gudlig vandel, men själv i saknad därav alltid otillfredsställd frågar sig: När skall du en gång bli rätt gudaktig? Huru länge skall du så vackla mellan Gud och världen, mellan lydnaden för köttet och besluten till bättring?

Var är felet, då du efter så många kraftlösa föresatser, böner och strider ännu står på samma punkt, ännu är rent av en slav under en eller annan köttets lusta, ännu är så lättsinnig, så fångslad i världen, så ogudaktig? Andra själar, både fordom och nu, hava kunnat bli frigjorda från syndabanden, helt helgade och lyckliga människor på den allvarliga gudaktighetens saliga väg! Hava då dessa alla varit så starka i viljan och i striderna mot det onda? - nej, ofta de eländigaste slavar under lustar och laster och gamla vanor samt försvagade till alla krafter. Ack, vad är då orsaken, att icke även jag kan erfara denna kraftiga frälsning? Har då Gud utvalt vissa till salighet och lämnat andra åt sig själva att fördärvas? Bort det! Gud, helig och rättvis, har intet anseende till person, vill *ingen* syndares död, utan att *var och en* vänder sig till bättring och lever. O, var är då felet, var ligger nu gudaktighetens hemlighet? Svar: Hemligheten är i sanning ingen annan, än att *Gud har blivit uppenbar i köttet*.

Det var då icke möjligt, icke att vänta, att han skulle skänka dig Andens krafter till det ondas besegrande, förrän du rätt hyllat Sonen, rätt lärt värdera honom, ty »Gud står emot de högfärdiga, men de ödmjuka giver han nåd». Felet är i sanning intet annat, än att du i otro och egenrättfärdighet ovetande föraktat Guds uppenbarelse i köttet och gjort din gudaktighet för ditt hjärta viktigare, än att Gud blev människa, led och dog i ditt ställe; ty vad detta innebär, har du aldrig rätt besinnat och trott. - »Huru! Skall icke människan vara rätt gudaktig, innan hon kan bli delaktig av Kristi förtjänst?» Just denna förvändning av Guds ordning var orsaken, varför du aldrig blev varken det förre eller det senare. Ty sanna förhållandet är: människan måste hava del i Kristi förtjänst, innan hon kan bli rätt gudaktig.

Läs nådesordningen i Hes. 16 kap. Där säger dig Herren, Herren: »Vid din födelse vart du ej med vatten rentvådd och med salt vart du icke gniden och med bindel icke lindad också blev du utkastad på marken. Och jag gick förbi dig och fick se dig, där du låg, sprattlande i ditt blod, och jag sade till dig: Lev i ditt blod! och jag sade till dig: Lev i ditt blod! och du växte upp och blev stor och kom till stor fågring - men naken var du och bar; och jag utbredde min mantel över dig och betäckte din skam. Och jag gav dig min ed och ingick förbund med dig, säger Herren, Herren, och du vart min. Och jag tvådde dig med vatten och jag sköljde ditt blod av dig, och jag smorde dig med olja; och jag klädde dig i stickat tyg och satte på dig skor av tahasskinn. Och du var övermåttan skön och blev en drottning.»

Sådan är ordningen med det andliga Israel. Ty »de som äro av tron, de äro Abrahams barn.» Se där, i det

nyfödda, på marken i sitt blod utkastade barnet, vilket själsbrudgummen upptager, sådant det ligger där, rentvår, bekläder och trolovar med sig - se där, vad det betyder, som vi tidigt läste i barnaläran, att Jesus Kristus, sann Gud och sann människa, »har förlossat, förvärvat och vunnit mig förtappade och fördömda människa ifrån alla synder, ifrån dödens och djävulens våld, icke med guld eller silver, utan med sitt heliga och dyra blod och med sitt oskyldiga lidande och död.»

Denna förtappade och fördömda människa, detta i sitt blod liggande barn, kan ju icke röra ett finger till sin frälsning. Såsom *sådan* blev du på den stora försoningsdagen genom Kristi heliga och dyra blod, hans oskyldiga lidande och död, förlossad, förvärvat och vunden från alla synder m. m. Såsom *sådan* måste du ock nu framgå till nådastolen att emottaga denna dig förvärvade nåden, att först låta försona dig med Gud, innan du kan erhålla det liv och de krafter, som fordras för att *vandra* gudaktighetens väg. Men *du* menade däremot, att du först skulle genom Andens bistånd, genom att vaka, strida och bedja om Anden, bli gudaktig och så få del i Kristus, få nåd och barnaskap. Den ordningen tillåter dock icke Gud; på det sättet har han icke lovat hjälpa dig; ty då skulle hans Sons blod bli för dig av föga värde, då bleve du icke annat än en självtröfärdig farisé, som prisade Gud, därför att du var bättre än publikanen och andra människor.

Men huru annorlunda, huru utfattig, men likväl salig, huru levande, huru stark och segersäll skulle du icke bli, om det i en lycklig stund bleve dig givet att märka och förnimma vad som ligger i de ord av Luthers barnalära, som din mun nyss uttalade, de ord, som du så ofta läst och erkänner såsom rätta och sanna! Vad säga då de? *Vilken* var det, som Kristus har »förlossat, förvärvat och vunnit»? Svar: »*Mig förtappade och fördömda människa*» - det var icke mig omvända, pånyttfödda, troende och helgade människa. *Varmed* har han då förlossat, förvärvat och vunnit dig? »Med sitt heliga och dyra *blod*, med sitt oskyldiga *lidande* och *död*» - icke med Andens nåd och bistånd, icke med en hos dig verkad omvändelse, nyfödelse, helgelse. *När* skedde då denna din förlossning ifrån alla synder, ifrån dödens och djävulens våld? Naturligtvis på den dagen, då det *blodet* rann, då den *pinan* och *döden* utstods, varigenom denna förlossning skedde. Därför heter det ock icke: *skall förlossa*, utan *har förlossat*. Ack, säg nu med eftertanke, *varifrån* du då blev förlossad? Svar: »Från alla synder, från döden och djävulens våld.» Nej, vad höra vi?

Då måste vi åter fråga: *Vem* var det, som blev så förlossad? Naturligtvis var och en, för vilken det blodet rann, den *pinan* och *döden* utstods, varigenom denna förlossning skedde, var och en »förtappad och fördömd människa», d. ä. *alla* människor. Här blir förnuftet stenblint, upproriskt och rasande emot *stöttestenen*, och om det icke snarligen »tages till fånga under Kristi lydnad», skall evangelium bli för oss, såsom »för judarna - en förargelse», såsom »för grekerna - en dårskap».

Men vad annat, än det som dessa Luthers ord uttala, skola vi sluta av t. ex. följande den heliga skrifts egna ord: »Herren kastade allas våra synder uppå honom» (Jes. 53:6). »Se Guds Lamm, som borttager världens synd» (Joh. 1:29). »Ty den, som icke visste av synd, har han för oss gjort till synd; på det att vi skulle varda Guds rättfärdighet i honom» (2 Kor. 5:21). »Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse, då han vart en förbannelse för oss» (Gal. 3:13). »Gud försonade i Kristus världen med sig, icke tillräknande dem deras överträdelser» (2 Kor 5:19). »Genom hans sår blev vi helade» (Jes. 53:5). »Vi blev försonade med Gud genom hans Sons död, medan vi voro fiender» (Rom. 5:10). »Vi har återlösningen genom hans blod, syndernas förlåtelse» (Jes. 1:7).

Av allt detta följer ju solklart - vilket dock ingen ser, så länge täckelset hänger för hans ögon - att Gud är genom sin Sons död mot varje människa försonad och mild; att varje människas, även de ogudaktigas och otrognas synder blivit »kastade» på Kristus och »borttagna»; ty »överträdelsen blev förtagen och synden betäckt och skulden försonad» på den tid, som var förutsagd av »den mannen Gabriel», nämligen efter de sjuttio veckornas förlopp (Dan. 9:24). Ja, av allt detta följer, att Gud nu är så sinnad mot varje människa på jorden, som hans stora, varma gudahjärta måste vara sinnat emot dem, vilkas synder äro utplånade med hans egen Sons blod; så sinnad, som Kristus själv målade sin himmelske Faders hjärta uti liknelsen om den förlorade sonen (Luk. 15), där han betydelsefullt anmärker, att »då sonen ännu var *långt ifrån*, såg honom hans fader

och varkunnade sig och sprang emot honom, föll honom om halsen och kysste honom ömt».

Märk, han förebrådde honom icke hans synder, lät honom icke, såsom sonen hade föreställt sig, först en tid såsom legodräng tjäna upp sig till barnarätten, utan huru? Jo, genast måste den yppersta klädningen fram, genast skulle en ring sättas på hans hand och skor på hans fötter, och den gödda kalven slaktas och en fröjdefest anställas. »Ty», utbrister fadershjärtat, »denne min son var död och har fått liv igen, han var förlorad och är återfunnen.» Se här åter en skildring av människans förlorade tillstånd, upprättelsen och nådesordningen, som förunderligt överensstämmer med den i Hes. 16 om barnet, som låg i sitt blod.

Här fanns ju intet tecken till, att detta fadershjärta ens under sonens bortovaro hade hyst någon vrede, utan endast sorg och längtan att få göra honom gott. Så har ju här Kristus själv framställt saken. Så måste den ock få vara. Du är nedsänkt i synder och kval, misströstande, betungad och nödställd - orsaken därtill är icke, att Gud är vred eller oförsonad, utan det är *du*, som är oförsonad; icke är det i Guds hjärta som det heter: Du får icke komma igen, sådan du nu är, utan blott i *ditt* hjärta. Icke är det för *Guds* ögon synderna stå och utestänga och fördöma dig, utan blott för *dina* ögon. I Guds bok äro de utstrukna med hans älskade Sons blod; men i *din* bok, samvetet, där äro de ännu icke utstrukna, vilket sker endast genom tron - du bär själv din fördömmelse med dig, såsom denna Jesu målning visar, såsom allt evangelium vittnar.

Se, detta nådens förhållande, denna nådesordning, som är frukten av Guds uppenbarelse i köttet, det är gudaktighetens hemlighet. Ty ville en arm själ, som arbetar under lagen med sin gudaktighet, enfaldigt låta säga sig denna nådesordning och framgå, sådan hon var, då hon upptogs ur sitt blod, nämligen återgå till Fadern så förtappad och fördömd som den förlorade sonen, så oren och förstörd hon ser ut återgå på idel nåd, så skulle hon erfara samma nåd som den förlorade sonen, Och då, huru blir icke då hennes hjärta och sinne förändrat och försmält av Guds kärlek! Då kan hon ju icke annat än innerligen älska en så nådig Gud, som förlåtit henne alla synder och helat alla hennes brister; ja, då blir ock genom Anden hennes hjärta verkligen så förvandlat, att hon nu finner det ljuvt, som förr var bittert, och det bittert, som förr var kärt. Nu har hon sin lust till Guds lag efter den invärtes människan - ja sannerligen sin *lust till Guds lag*, vilket förr var henne omöjligt, om hon ock kunde tvinga sig utvärtes.

Där har hon då den gudaktighet, som hon förr så ängsligt och fruktlöst sökte uti bättring, bön och strid. Nu är hon döpt med Jesu dop, med Ande och med eld. Bättringen var en förberedande döpelse, var förelöparen Johannes döpelse - lagen är oss en tuktomästare till Kristus. Men om den döpelsen bekänner Johannes själv, att den icke gav Ande och eld (Matt. 3:11). Så menade ock Paulus, då han frågade galatema: »Detta vill jag allenast veta av eder: Haven I undfått Anden, av lagens gärningar eller av trons predikan?» (Gal. 3:2).

Utrymmet är nu för inskränkt att utförligt tala om den gudaktighet, som på denna nådeväg uppkommer i ett hjärta; men märkom blott, att den förändring, som själva den blinda världen plägar se och överklaga hos pånyttfödda själar, har just på denna väg tillkommit. Och skådar sig den pånyttfödda människan i Guds buds spegel, så skall hon - så förborgat och av vidlådande brister överhöljt nådens verk i allmänhet än är - likväl finna, att hon i de svåraste och viktigaste styckena undergått den betydligaste förändring.

T. ex. att verkligt i hjärtat älska Gud var tillförene, såsom redan är visat, det mest omöjliga; hon icke allenast levde nöjd utan Gud i världen, fångslad av otaliga avgudar, utan ock, när lagsarbetet som allvarligast företogs, uppstod i hjärtat bitterhet emot Guds lag, som tycktes henne för sträng. Nu däremot blir Gud dels ljuvlig och kär för hennes hjärta, i samma grad som hon tror, så att hon nu förtroligt talar med honom sitt: *Abba, abba, Fader*; dels är Gud även i stunder av mörker och köld hennes hjärtas frids villkor, så att, mitt under det hon bekymras över sin kallsinnighet, har hon likväl en sådan visserligen dold, men djup kärlek, att hon icke kan leva honom förutan. Hans bud och rätter äro nu hennes lust och fröjd, så att hon aldrig vore lyckligare än den dag, då hon kunde i allt vara sin Gud till behag. Tillförene levde hon i djup säkerhet under förbuden av den dolda domen; nu, då hela hennes strävan går ut på att vara Gud tack, är hon aldrig nöjd med sig, aldrig rätt trygg, ty hon fruktar att bedraga sig. Faller hon i synd, så kan hon likväl aldrig *förbliva* i synden. Detta gör den

Herrens fruktans Ande, som suckar i de trognas bröst och gör dem rädda för synden och sig själva, när de i tron äro som vissast på Gud.

Vidare, se på en naturlig människa, huru hedniskt hon alltid sörjer, när något bekymmer tillstöter. Då får man däremot se enfaldiga Guds barn vid gott mod, vilande på sin Faders omsorg, ehuru - vilket är en annan sak, som må anmärkas vid alla trons frukter - brister och frestelser icke utebliva. Aldrig hör man världen med hjärtlighet och fromt allvar beprisa Kristi kärlek och bekänna hans namn, utan hellre missbruka det; men en trogen kan icke tåga, sedan han fått Guds nåd, han »kungör» det, såsom herdarna, då de hade sett Gudabarnet; han »lovar Gud», såsom Simeon, då han höll barnet i sin famn; han förtäljer vad »som har skett», såsom de emmautiska lärjungarna, då Herren »blev igenkänd av dem»; han instämmer med David: »Jag tror, ty därför talar jag. Men jag var storligen plågad.» Att med *lust* och *nöje* umgås med Gud och heliga ting, med ordet, med bönen, andliga sånger och samtal, är för världen omöjligt; att hålla sabbaten helig är henne ett tryckande slaveri; men just detta är däremot för den gudaktige det största nöje.

Detta om de tre första buden. Då dessa tre första närmast röra människans förhållande till *Gud*, så är det dessa, som den naturliga människan mest föraktar, men ock därför just i avseende på dessa, som tecknen till *hjärtats* förvandling och den rätta *gudaktigheten* tydligast framstå; dock sträcker sig den nyfödande kraften till människans alla förhållanden. Barnet blir så böjligt och undergivet, då det smakat Frälsarens kärlek; man lider och förlåter så gärna oförrätter, när man sökt och fått Guds förlåtelse för allt, det man har gjort; man häpnar för orena tankar, när man blivit den Helige Andes tempel; fin och förklädd oärlighet, varom världen tävlar, lögn och förtal m. m. blir nu för det ömma samvetet gnagande maskar, som måste bortskaffas. Korteligen: den pånyttfödde vore genast ett fullkomligt helgon, om han kunde vara allt vad han ville. Så är nu anden villig, så har han nu sin lust till Guds lag efter den invärtes människan. Men en kristen har alltid ett mycket ont kött (endast han känner det sådant), och detta börjar snart strida emot Anden; och det är just på hans förhållande i denna strid, som det beror, om hans nådeliv skall bevaras och tillväxa eller ock utdö.

Som den rätta striden mellan anden och köttet alltid är ett osvikligt tecken på den rätta gudaktigheten, alldestund den uppenbarar, varest den »villiga anden» bor och regerar, så skola vi här, dels såsom anledning till självprövning, dels ock till ledning på den smala vägen, söka något bestämdare utmärka, först den rätta striden och de stridande makterna och sedan en kristens förhållande därvid. Men det är av högsta vikt, att vi icke döma om denna strid efter eget tycke, egna förutfattade meningar, utan efter Guds ord; ty eljest skola svaga, redliga kristna av denna strid råka i misströstan, förvirring och svaghet, och däremot falska kristna på läran om denna strid stödja sitt förblivande i synd och obotfärdighet.

Den förra av de stridande makterna, den villiga *anden*, består icke allenast däruti, att den benådade, den med Kristus förenade och saliga själen, av tacksamhet och genkärlek vill i alla sina livsdagar vara sin nådige Gud trogen och lydig, utan ock uti ett i nya födelsen uppkommet nytt sinne och hjärta, en ny ande, som är oupphörligen villig till allt gott, åstundar alltid mera därav och lider av allt ont, även det mest hemliga - detta nya sinne är egentligen en delaktighet av Guds natur (2 Petr. 1:4), eller Guds och Kristi Ande, som bor och verkar i de trogna (Rom. 8:9-11) - och då kan man väl förstå, att den måste alla stunder hava sin lust till Guds lag (Rom. 7:22), vara villig till det goda (Matt. 26:41). Därför säger ock Kristus icke, att anden bör vara, utan: »Anden är villig.»

Därför, om du menar dig nu genom Guds nåd vara kommen till ett bättre tillstånd, du läser och hör Guds ord med mer flit och insikt än förut, du talar därom och umgås med fromt folk och menar dig således vara en pånyttfödd kristen, men du har icke fått en ny, villig ande, som nu har annan smak än förr, nu älskar vad förr var vidrigt, nu lider av det, som förr var kärt, nu förmår vad som förr var omöjligt, utan du har endast för att bli va salig företagit dig denna fromhet, men har samma inre smak och tycke för världen, synden och fåfängan, samt är ännu slav under en eller annan synd; så är detta blott ett allt för säkert tecken, att du icke är rätteligen född på nytt, icke med tro omfattat Kristus; ty om någon är i Kristus, så är han en ny skapelse (2 Kor. 5:17).

Den andra stridande makten är köttet, varmed menas den i syndafallet fördärvade, oss medfödda onda naturen, arvsynnen, som är en källa till allt ont. Om köttet skola vi endast märka, att när Jesus sade: *köttet är svagt*, »vaken och bedjen, att I icke mån komma i frestelse», så talade han till de trogna lärjungarna, som hade den »villiga anden»; men ock samma afton, som de orden talades, bevisade köttets art sig däruti, att de icke förmodade vaka med sin Herre, den stund han svettades blod; att de flydde, då han fängslades, förnekade honom, då han kindpustades.

Då aposteln Paulus i Gal. 5:17 säger: »Köttet har begärelse mot Anden och Anden mot köttet; och dessa äro mot varandra, på det att I icke mån göra vad I viljen», så talade han till de trogna bröder, om vilka han i samma kapitel hade betygat, att de nu stodo i den trons frihet, i vilken han önskade de måtte »stå fast» (v. 1), men fruktade dock, att de till och med skulle »låta friheten giva köttet tillfälle» (v. 13), att de kunde »bita och äta varandra, så att de bleve förtärda av varandra» (v. 15), ja, varnade dem att »icke fullborda köttets begärelse» (v. 16). Av allt detta, med förbigående av alla de heligas syndafall, torde vi vara nog övertygade, att icke köttet blir förvandlat och gott i nya födelsen, utan att kött är kött, och samma onda kött hos de trogna som hos de otrogna; varför det icke heter köttets, utan edert sinnes förnyelse (Rom. 12:2), men köttets korsfästande (Gal. 5:24).

Till detta onda kött kommer nu djävulen och världen, vilka beständigt omgiva oss och med otaliga frestelser söka kasta eld på vårt krut - ty köttet är såsom krut lätt antänt till alla synder och laster. Här är då grunden till den oändliga striden i de trognas bröst, striden mellan gott och ont, mellan tro och otro, lust och tröghet, sorg och glädje, en god vilja och en ond vilja, korteligen, mellan kött och Ande, så länge de bo tillsammans i denna hydda. Då du ville älska Gud, icke blott med hjärtats trängtan efter honom, utan ock med ljuvtt förnimmande både av din kärlek till honom och hans kärlek till dig, så känner du oftast intetdera, du känner motsatsen, en bedrövlig köld; då du ville prisa och bekänna hans namn med ord och vandel, hindras du av tröghet och människofruktan; då du ville hava smak och liv i Guds ord, »smakar det dig som torrt trä»; då du ville vara nöjd och undergiven i din kallelse, anfäktas du av stormande missbelåtenhet, samt försyndar dig mot medmänniskor; du ville vara tålig, mild, försonlig; du ville vara kysk och ren i ditt innersta, men du måste känna motsatta ting, vilket kommer dig att förskräckas och ängslas o. s. v.

Här hava vi nu den strid, på vars utgång vårt eviga väl eller ve beror. Huru vi uti en så beständig och vådlig strid alltid skola övervinna, eller sist efter många lidna nederlag dock behålla platsen och segern, skola vi liksom med ögonen skåda, om vi betrakta, huru i dessa avseenden en trogen själ skiljer sig dels från en falsk kristen, en skrymtare, dels ock från en olycklig stridsman, som i striden övervinnes och dör. Här bliva ofta en sann och en falsk ande mycket lika varandra; ty skrymteriet efterapar nådens verk, och det sanna nådeverket fördunklas av köttets svagheter och frestelser; och det, som är *rådande* hos skrymtaren, blir ofta *frestelse* hos den rättsinnige. Men uti *sinnet*, uti deras förhållande i striden, där skilja de sig.

Så t. ex. märka vi, när man blott företager en prövning efter Guds ord, huru skrymtaren redan däruti förråder sitt sinne, att han icke mycket älskar en sådan rannsaking, icke aktar dessa i Guds ord utsatta kännetecken, icke allvarligt prövar sig efter dem; då däremot de redliga nådebarnen finna ingenting kärare att höra eller läsa än dessa tecken, och pröva och pröva ofta till överdrift - till överdrift då nämligen, när de oupphörligen se blott på sig själva och icke på Jesus och göra sina egna nådetecken till grund för sin tro och frid.

Detta självprövande övergår således ofta till fel, men ett fel, som icke vidlåder de obotfärdiga skrymtarna, utan som alltid utmärker de redliga själar, vilka vilja veta det farligaste, det värsta med sig. Därför se vi till en början, att denna fruktans ande, som vill allvarligt pröva sitt tillstånd, är något, som hör till den villiga anden, vilken strider mot köttets *säkerhet*, falskhet och självförräderi.

Men gå vi till själva striden mellan Anden och köttet, så se vi, huru denna redlige ande åter består uti *räddhåga och fruktan för sig själv*, i det att, så snart en uppriktig kristen känner köttet röra sig med onda lustar, eller en djävul frestar honom, så blir han bekymrad, skyller på sig själv och fruktar fara. Är han mer ung och oerfaren

i striden, faller han ofta i misströstan, förvirring och modlöshet, misstänker sitt tillstånd och menar, att det icke tillgått rätt med hans omvändelse, menar, att han har för tidigt börjat tro nåden och tröstat sig med en falsk tro. Detta kommer då av den villfarande tanken, att när han bleve benådad och rätt pånyttfödd, skulle han ock bliva fri från alla köttets oarter och syndaretelser, ehuru Guds ord aldrig hade lovat något sådant. Men likväl är hans räddhåga ett tecken, som icke finnes hos skrymtaren.

Men även hos en mer upplyst och erfaren kristen verkar Guds Ande en hälsosam fruktan; ty dels lider han redan av det onda i hjärtat, i tankar och begärelser, dels ock fruktar han att kunna falla i de svåraste synder och död. Den falska anden åter har alltid god tillgång på tröst och mod. Han har ock under tiden sina strider, men icke mellan köttet och Anden, utan mellan kött och kött, samt mellan köttet och samvetet; ty han strider mot *syndautbrott*, för egen ära och vinning eller av fruktan för helvetet och nit om himmelen - icke därför att han har sådan vänskap med Gud, som förbjuder honom synda, icke därför att han har sin *lust* till Guds lag. Han har sina strider, men icke bekymras han över det *hemliga* onda i hjärtats fördolda rum, icke heller fruktar han för sin svaghet, för möjligheten att falla i svåra synder och bliva olycklig i sin synd; utan den gamle ormen inbillar honom, att han liksom vore av ett heligare släkte och icke kunde bliva lik de lastbara.

Och har han en skötesynd, som framför andra är honom kär, så tröstar han sig med läran om den allmänna mänskliga svagheten, med köttets strid emot Anden, och blir sin synd trogen samt söker blott försvara eller fördölja henne för människor. Se här vilken skillnad: detsamma, som är den redliga själens dagliga bedrövelse, nämligen köttets svaghet, är den falska andens tröst och vila.

Här se vi betydelsen av det apostoliska talesättet om att *hava* synd och att *göra* synd. Vi läsa uti 1 Joh. 1: »Om vi säga, att vi icke *hava* synd, så bedraga vi oss själva.» Och i samma epistels 3 kap.: »Den som *gör* synden, han är av djävulen.» »Var och en, som är född av Gud, *gör icke* synd.» Men att *hava* synd betyder, att synden bor och rör sig i en kristens kött, att han även kan i striden överrumplas av henne och falla, men med smärta, med strid, - att han således har synden såsom ett *lidande*, ja, det svåraste lidande, det han gärna vore kvitt; då däremot *göra* synd betyder att hava henne som ett *göromål*, till sin *vana*, icke tänka avlägga henne, utan hellre försvara och hylla henne - ehuru skrymtaren väl kan med *orden* ogilla henne, men likväl i *gärning* fortfar och hyllar henne.

Många människor kunna mästerligen klaga och tala på synden, men företaga aldrig dess verkliga avläggande, utan hava en hemlig lust att få behålla henne; eller ock besluta de avlägga henne, men icke ännu; eller ock avlägga de många synder för att få behålla blott en eller annan, som är kärast och vilken de därför ofta söka försvara eller dölja med goda förklaringar. Den redliga själen söker i ordet efter råd och hjälp att bliva sin synd kvitt; den andre söker i ordet efter något, som kunde ursäkta hans synd. Se där skillnaden mellan att *hava* synd och *göra* synd, mellan en redlig och en falsk ande.

Hit hörer även att märka en åtskillnad på själva synderna. De äro nämligen av tvåfaldigt slag; det ena består av sådana, som kunna helt utdrivas eller avläggas, såsom svordom, Guds namns missbruk, sabbatsohelgande, dryckenskap, världsliga och för kristna ovärdiga nöjen, för övrigt och i allmänhet härskande utbrottssynder, såsom hor, tjuveri, lögn, oförsonlighet m. fl., vilka aldrig kunna stå tillsammans med sann tro och gott samvete; utan om, såsom de heligas exempel väl visa, att det är möjligt, en kristen *faller* i någon sådan synd, så falla ock med detsamma hans tro och frid, vilka då endast med bättring och syndens förlåtelse upprättas. I avseende på dessa synder kan däremot skrymtaren fortfa i en eller annan, dölja, eller ursäkta den och låta den vara sin vana; detta är att »göra synd»; och den som så gör synd, han är av djävulen (1 Joh. 3:8); detta är att »leva efter köttet», och, »om I leven efter köttet, skolen I dö» (Rom. 8:13). Det är om sådana synder aposteln säger: »De, som göra sådant, skola icke ärva Guds rike» (1 Kor. 6:9-10; Gal. 5:19-21).

Det andra slaget av synder äro de, som ligga i själva köttet såsom frön och rötter till allt ont, och vilka aldrig kunna helt utrotas, så länge vi vandra i prøvotiden; ty när dessa äro helt utplånade, då behöva vi icke mer vaka och strida - vilket icke inträffar förrän i graven. Synder av detta slag äro t. ex. bristande kärlek mot Gud, feghet

uti bekännelsen, tröghet till bönen och ordet, missnöje och olust i sin kallelse, otålighet, vrede, orena tankar och begärelser, girighet, otro, sorg o. s. v. I avseende på dessa framstår skillnaden mellan att hava synd och göra synd, skillnaden mellan en redlig själ och en skrymtare, *däruti*, att den senare, då han lärt, att ingen är ren, att vi alla äro svaga och syndare, ger sig därmed tillfreds och vill då icke möda sig med någon vaksamhet och strid mot dessa synder, vilka han likväl aldrig blir fri, och ger därför synden fritt lopp.

Ja, det händer ock, att han vill, att dessa icke ens skola kallas för *synder*, utan att han helt överser med dem, såsom vore de ett intet - såsom vore t. ex. kallsinnighet mot Gud, olust till ordet och bönen icke svåra synder! Den redliga själen däremot är i beständig strid - i lidande av dessa synder, i suckan och missnöje med sig själv, i bön och vaksamhet emot det onda. »De, som tillhöra Kristus, hava korsfäst sitt kött tillika med lustarna och begärelserna» (Gal. 5:24). Då kan väl det »korsfästade» köttet ännu leva och vrida sig på korset, med missnöje och raseri att komma löst, men emellertid sitter det där och får icke sin önskade frihet. De åter, vilka icke hava korsfäst sitt kött, äro enligt detta språk de, som icke tillhöra Kristus.

Men såsom anden är villig och redlig uti det ondas undflyende, så är den det ock uti det godas eftersträvande och skiljer sig däruti åter från den falska anden. Det är ett slags fromma människor, som uti sin gudaktighet, sin bön, tro, kärlek och goda gärningar hava liksom ett visst mått; och när de fullgöra detta, sträva de icke längre, bekymra sig icke om någon *tillväxt* i nåden, utan anse allt nog, om de blott kunna bibehålla sig på den punkt, de uppnått. Detta är en invärtes död och obotfärdig ande.

Den redliga anden åter strävar alltid efter att tillväxa i det goda, har aldrig hunnit sitt mål, utan, liksom det är girighetens natur att alltid eftersträva mera, så är det ock den levande, heliga, villiga *andens* att oupphörligen sträva och sucka efter mer andligt gott, t. ex. mer ödmjukhet, mer tro och kärlek, mer angelägenhet och mer kraft att vandra Gud till behag. Det är vissa goda gärningar och trosfrukter, som för en falsk kristen äro för svåra att verkställa; då för- råder sig hans andes falskhet däruti, att han väl stundom kan gilla och berömma dem och vackert *tala* om dem, men blir aldrig själv färdig att börja sätta dem i verket. Stundom åter, för att avvända all misstanke, att han icke är en god kristen, omhägnar han sin uraktlåtenhet med konstiga förklaringar, varmed han »kallar det goda ont, och det onda gott.» En redlig själ däremot vill blott veta sanningen, vad han bör göra, rådfrågar i ödmjukhet och lydaktighet Guds eget ord och låter detsamma döma och råda över sina åsikter, o. s. v.

Då vi nu till allt detta endast lägga, att samma falska ande, som hos skrymtaren är den rådande, just är den, som frestar och därför de redliga själarna till att åter insomna i säkerhet och synder, och vi därjämte hava funnit, vad som utmärker den redliga anden, så se vi, vad vi hava att göra: vara den gode Anden *trogna* och lydiga samt dagligen *stärka* och liva den, vilket sker med samma medel, som en gång väckte den. Huru det går med en kristen, som är trolös och olydig emot Anden, och som försummar att dagligen nära och stärka den med livets bröd, står tydligt för våra ögon. Varifrån komma alla dessa bedrövliga företeelser inom de trognas lilla hop, att mången som börjat i anden, slutar i köttet; att en människa, som var ren gjord, stod i Kristi rättfärdighet såsom en skön brud, uttagen från världen och benådad med Guds synnerliga vänskap, smakande det goda Guds ord och Andens inneboende i hjärtat, snart eller om några år icke mer är vad hon var, utan har övergivit sitt livs Herre, sin Frälsare, har lidit skeppsbrott i tron och är antingen helt återgången till världen och försvunnen i hennes vimmel eller nu bland de trogna blott en formalist, en fåvitsk jungfru, som behåller en torr, tom och lätt lampa, men där är icke mer någon olja uti den, icke mer någon inre övning och erfarenhet av synd och nåd - varifrån komma sådana sorgliga händelser, om icke av otrohet och olydnad mot Guds Ande?

Ty inga helvetets krafter förmå övervinna den villiga och lydaktiga själen, vore hon än så svag. Nu är det sant, själva denna trohet och lydaktighet är Andens eget verk, människan förmår icke ens tänka något, såsom av sig själv; men likasom kroppens liv, hälsa och krafter äro villkor för arbete och verksamhet, och likväl verksamhet åter befördrar hälsa och krafter; så är ock trohet och flit i gudaktigheten de medel, varigenom Andens liv tillväxer; då det däremot genom andlig lättja förslappas och utdör. Detta är orsaken, varför Kristus och apostlarna så flitigt och allvarligt förmana de trogna till vaksamhet, bön, goda gärningar, köttets korsfästande

och dödande. Men det är genom förmaningens pådrivande, varnande och uppmuntrande ord, som den omsorg, flit, vanmaktskänsla, suckan och bön uppväckes, vilka stärka och vidmakthålla Andens liv uti oss.

Dock vad själva *livet*, nämligen den *villiga anden* och den *övernaturliga kraften* angår, så är detta egentligen frukter av *evangelii nådeord om Kristus*, om den eviga, oförskyllda och dagliga nåden i Kristus. Liksom i den första bättringen, så ock i den dagliga, är det endast »trons predikan, som giver Anden». T. ex. du blir kall och trög, du blir vanmäktig i striden mot en stark frestelse, du ser din fara och anstränger alla dina krafter, du läser förmaningens och bestraffningens ord, men allt är fruktlöst, du är lika kall och lika svag. Vad är då felet? Just det, som då du i den första bättringen låg i samma nöd, nämligen *otron*, den kalla, dödande otrosdimman, som omgiver din själ; du känner icke Frälsaren rätt, du smakar icke livsvärmen vid hans bröst, där du förr fick liv och värme. Här vore därför återigen hjälpmedel att, sådan du är, blott kasta dig i nådens och förlåtelsens famn och ligga där så länge, tills du blir varm och stark igen, d. ä. bortvända dina ögon från dig själv, din uselhet och dina synder och utan ringaste sidoblickar blott så länge skåda Guds hjärta och Kristi försonande blod och förbön för dig, till dess du återfår den glädje och frid, som förr gav dig kärlek och hjälpskrafter. Således förblir i alla dina livsdagar gudaktighetens hemlighet densamma, *att Gud har blivit uppenbar i köttet*.

O, att det kunde med guldstil skrivas i alla trognas hjärtan, att hela frälsningen till sist vilar på en enda punkt, nämligen att *förbliva i honom*, som har älskat oss; ty mot synden skall väl då bli råd. Livet dör ut, anden och kraften dö ut, om icke hjärtat ständigt går i vall ibland liljor (Hög. Vis. 2:16), d. ä. skådar och åter oändligen skådar på nådens under i Jesu sår - såsom den käre Herren själv menade och sade: »Förbliven i mig och jag i eder. Såsom grenen icke kan bära frukt av sig själv, med mindre han förbliver i vinträdet, så icke heller I, med mindre I förbliven i mig. Jag är vinträdet, I ären grenarna; den som förbliver i mig och jag i honom, han bär mycken frukt; ty mig förutan kunnen I intet göra» (Joh. 15:4-5).

Tag här lärdom av en avfallen människas olyckliga erfarenheter. Hon föll först av vårdslöshet uti en synd, som var kanske ganska ringa, om någon synd kan kallas så, men som likväl nedslog hennes tro och frid; hon sökte upprätta dessa och återställa det rubbade goda förhållandet mellan sig och Frälsaren genom att *bättra sig*, vilket i hennes mening var att först en tid ångra sig och bevisa bättringsprov och sedan omsider söka nåd och förlåtelse. Men vad händer? Frestelsen till samma synd blir allt starkare och i samma grad *otron* och den därav följande *vanmakten* större, så att hon faller igen och hämtar därav fördubblade skäl till misströstan och till ett hövligt avlägsnande från den rene, helige Guden. Så går då den arma människan genom otro steg för steg från den ende Frälsaren, till dess hon till slut anser allt förlorat; och nu, för att stilla det oroliga, ropande och klagande medvetandet, börjar hon söka någon falsk tröst, söka någon ursäkt för den henne övermäktiga synden, eller att uti den allmänna *otron* och världsyrans bortblanda de sista tankarna på vad hon haft och förlorat. Och så är det slut, hon är död.

Vad var nu här den avgörande dödsorsaken? Jo, det, att hon efter synden icke genast sökte försoningsnåden, sökte rentvagnings i Lammets blod, utan gick bort att själv bota sin skada; ty märk: det var visserligen illa, att hon föll i synd, hon hade hellre bort vaka och strida intill blods emot det onda - men se, detta fall hade kunnat botas genom nåden, om hon genast hade flytt till densamma; ty Kristus »undfick gåvor bland människorna, ja, ock bland de gensträviga». Men att hon vid den punkten lät förnuftet och djävulen bedraga sig och tog miste om vägen till upprättelse, det blev det dödliga.

Här hava vi åter för ögonen den smala vägen, nämligen den, att *före synden*, d. ä. i frestelsestunden, eller redan *förut*, frukta och rädas, »vandra i fruktan» (1 Petr. 1:17), men *efter synden*, d. ä. om du råkat falla, gå dristeligen fram till nådestolen (1 Joh. 2:1-2), tillsluta ögon och öron för förnuft och känsla och blott kasta sig i nådens älv och där avtvå sin orenlighet. Farorna äro, att vi äro alltför säkra och dristiga *före synden*, men *efter synden* allt för klenmodiga och försiktiga. Till *vaksamheten* skulle höra, att du vid den första egenkära inbillningen om din styrka bävade och fruktade för fall; att du vid första tecken till frestelsens närvaro bävade och genast ropade på hjälp; att du, så vitt din kallelse medgiver, flydde alla tillfällen, rum, personer och förhållanden, som du vet medföra frestelse; ty att bedja: »Inled oss icke i frestelse», men självvilligt kasta sig i dess sköte, vore

att gäcka Herren och uppsåtligt bedraga sig själv. Men till *tron* hörer, att så snart du fallit, du icke söker hjälpa det själv, utan, just såsom vore det första gången du söker nåd, genast går fram med dina fläckar till det evigt renande försoningsblodet och där tvår dina kläder. Denna övning skulle bryta ditt förnuft, förkrossa och smälta ditt hjärta och tvinga dig att dagligen umgås med ordet och bönen.

Vad som nu icke uträttas genom dessa medel, det gör den *Trofaste* och *Underlige* genom korset, om du beder honom därom. En redlig själ suckar ofta: Jag aktar icke vad jag skulle lida, allenast Guds verk i mig ginge fram. O, att Gud själv ville döda mitt kött, ty jag är själv därtill för svag! Se, sådana suckar uppfångar den trofaste Guden med en synnerlig beredvillighet.

Det är därav det kommer, att om du t. ex. frestas till avguderi och börjar hänga vid något jordiskt, han tager det från dig så kännbart, att du kanske gråter och klagar därvid - eller ock giver han dig det, som du begär, men låter det bliva din största bedrövelse. Kan du icke hållas i ödmjukhet, utan börjar tänka något stort om dig, så släpper han på dig en djävul, låter dig råka i svåra frestelser, ja, falla i synd och skämmas; därmed är mindre förlorat, än om du bleve liggande i högmod, ty därigenom vore allt förlorat - varför regeln är: så mycket av ödmjukhet en människa vinner, så mycket av helighet och nådegåvor får hon ock.

Börjar du akta ordet ringa och bliva det olydig, så låter Gud dig falla i den helveteselden att betvivla dess gudomliga ursprung o. s. v. Blott du är redlig i viljan att varda helgad, så skall din Gud väl göra det, ehuru på annat sätt, än du menade. Men all nåds Gud, som har kallat eder till sin eviga härlighet i Kristus Jesus, sedan I en liten tid lidit, han skall fullkomna, stödja, styrka och stadfästa eder. Honom vare ära och makt i evigheters evighet! Amen.

- C-O Rosenius 1843

(andra årg)

© Pietisten 2017

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.
www.pietisten.com